

Četvrti stručni skup Društva nastavnika zdravstvene njege i Drugi stručni skup Društva za povijest sestrinstva [Koprivnica 22.03.2016]

Fourth expert meeting of the Society of nursing teachers and Second professional gathering of the Society for the History of Nursing [Koprivnica 22/03/2016]

Damjan Abou Aldan¹, Zvonimir Kralj²

¹ Srednja škola Koprivnica, Trg slobode 7, 48 000 Koprivnica, Hrvatska

¹ High school Koprivnica, Trg slobode 7, 48 000 Koprivnica, Croatia

² Zdravstveno veleučilište Zagreb, studij sestrinstva Mlinarska cesta 38, Hrvatska

² Health Studies Zagreb, Nursing Studies, Mlinarska cesta 38, Croatia

Received August 8th 2016;

Accepted September 8th 2016;

Cljučne riječi: nastavnici zdravstvene njege • proces zdravstvene njege • metodika nastave • povijest sestrinstva

Kratki naslov: Izvještaj s 4. stručnog skupa Društva nastavnika zdravstvene njege i 2. stručnog skupa Društva za povijest sestrinstva

Key words: Teachers of health care process • health care • teaching methods • History of Nursing

Running head: Report from 4th expert meeting of the Society of nursing teachers and Second expert meeting of the Society for the History of Nursing

Autor za korespondenciju/Corresponding author: Damjan Abou Aldan, mag. med. techn., High school Koprivnica, Trg slobode 7, 48 000 Koprivnica, Croatia • e mail: daboualdan@gmail.com

U prostorima Srednje škole Koprivnica dana 22. 3. 2016. godine održan je stručni skup Društva nastavnika zdravstvene njege i Društva za povijest sestrinstva Hrvatske udruge medicinskih sestara. Na skupu je sudjelovalo više od 70 nastavnika škola i studija za medicinske sestre i mentora iz Republike Hrvatske [RH]. Organizacijski odbor stručnog skupa činili su Tomislav Lončar, Božica Jurinec i Željka Galešić, a stručni odbor Višnja Pranjić, Sanda Franković i Damjan Abou Aldan [1].

Skup su u ime Koprivničko-križevačke županije pozdravili gospodin Ivan Pal, ravnateljica Srednje škole Koprivnica gospođa Ksenija Ostriž, glavna sestra bolnice "Dr.T.Bardek" Vesna Sertić i glavna sestra doma zdravlja Biserka Zlatar, te novoizabrana predsjednica Hrvatske udruge medicinskih sestara [HUMS] Tanja Lupieri. Predsjednica HUMS-a naglasila je da je aktivnost i uloga nastavnika u svim profesijama pa tako i našoj od iznimne važnosti za njen razvoj.

Skup je otvorio Damjan Abou Aldan napomenuvši da je ovo druga godina zaredom da se u Koprivnici održava stručni skup Društva nastavnika zdravstvene njege, te drugi zajednički stručni skup u suradnji s Društvom za povijest sestrinstva. Suradnju između ta dva društva ocijenio je korisnom i izrazio nadu da će se ona nastaviti.

Na skupu je održano 8 predavanja i predstavljena je jedna knjiga.

Promjene u sestriškom obrazovanju 2012.–2016., [Damjan Abou Aldan]

Damjan Abou Aldan u predavanju se osvrnuo na brojne promjene u obrazovnom sustavu medicinskih sestara/tehničara u Republici Hrvatskoj. Do 1999. godine medicinske sestre/tehničari isključivo su se školovali u srednjim i višim medicinskim školama, a te se godine otvara prvi trogodišnji preddiplomski studij sestrinstva, a 2005. godine i diplomski studij. Sljedeće promjene u obrazovanju medicinskih sestara počele su 2010. godine uvođenjem petogodišnjeg programa u srednje škole i otvaranjem sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva. Damjan Abou Aldan potom se osvrnuo na promjene koje su se zbile tijekom njegova predsjedavanja Društvom nastavnika zdravstvene njege. Važan je nagli porast broja preddiplomskih i diplomskih studija sestrinstva. Prema podacima Agencije za znanost i visoko obrazovanje u RH postoji 5 sveučilišnih i 2 stručna diplomatska studija i 9 preddiplomskih studija. Uočena je i stagnacija broja srednjih medicinskih škola s obzirom da je posljednja otvorena 2010. godine u Čakovcu i trenutačno ih ima ukupno 23. Pokretanjem diplomskih studija sestrinstva stvorena je mogućnost za osnivanje poslijediplomskih studijskih programa.

Promjene u nastavnim kadrovima škola za medicinske sestre 2012.–2016., [Tomislav Lončar]

Tomislav Lončar u predavanju je prikazao promjene u nastavnim kadrovima škola za medicinske sestre u nastavnim godinama 2010/2011., 2013/2014. i 2015/2016. U navedenom vremenskom razdoblju pratile su se sve 23 srednje škole za medicinske sestre. Za nastavnu godinu 2010/2011. jedini dostupni podatak je broj nastavnika, koji je iznosio 135. Tek u nastavnoj godini 2013/2014. dolaskom predsjednika Društva nastavnika Damjana Abou Aldana počinje temeljitija evidencija o broju i edukaciji nastavnika. U evidenciju se osim imena i prezimena uvodi i stupanj obrazovanja, članstvo HUMS-a i status mentora ili savjetnika. Nastavne godine 2013/2014. evidentiran je rast nastavnika na 179, a 2015/2016. na 320. U periodu od 2013. do 2016. godine uočen je pad prvostupnika sestrištva sa 78% na 71%, ali i porast magistara sestrištva s 5% na 15%. Od ukupno zaposlenih nastavnika njih 6% uz prvostupništvo ima završen još jedan sveučilišni studij, 0,9% doktori su znanosti, te 24 mentora i 13 savjetnika. Također se navodi da je 2015. godine uspostavljena suradnja sa Sveučilištem Sjever i Sveučilištima u Splitu i Rijeci, ali i da je potreban dodatan trud za evidenciju nastavnika na ostalim studijima sestrištva.

Stručni nastavnički ispit [dr. sc. Višnja Pranjić]

Višnja Pranjić opisala je promjene u polaganju stručnih ispita nastavnika zdravstvene njege i najčešće probleme s kojima se susreću kandidati koji pristupaju ispitu. U posljednjih nekoliko godina porastao je broj kandidata za stručni ispit, ali je i zabilježena viša stopa kandidata koji nisu zadovoljili uvjete za prolaz. Najčešći problemi s kojima se kandidati susreću neadekvatne su pripreme u kojima ciljevi i ishodi nastave nisu jasno definirani pa ni realizacija nastave nije adekvatna. Upravljanje razredom također se pokazalo kao prepreka, nemogućnost održavanja discipline i pažnje učenika. Nepravilno korištenje slikovnih prikaza [engl ppt], filma i nastavnih listića također otežavaju uspješno održavanje nastave. Kao zaključak navela je da je najbolja priprema za stručni ispit rad s mentorom, savjet kolegice/a i probni satovi.

Primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije u nastavi – iskustva Škole za medicinske sestre Mlinarska, [Daniela Paškov, Iva Vinduška]

Iva Vinduška u predavanju je predstavila primjenu Web 2.0 alata u nastavnom programu u Školi za medicinske sestre Mlinarska. Isti podrazumijeva korištenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija za prikupljanje, pohranjivanje, obradu, širenje i razmjenu informacija u različitim oblicima poput slike, zvuka, teksta i znakova. Primijenjena je društvena mreža Edmodo i Google Classroom. Navedeni alati omogućuju brzo dijeljenje nastavnih sadržaja, povezivanje nastavnika s učenicima i njihovim roditeljima, razmjenu ideja. Takav način rada potiče suradničko učenje, socijalne

vještine i osjećaj zajedništva i samoodgovornosti, olakšava i pojačava suradnju nastavnika i učenika te povećava motivaciju učenika.

Proces zdravstvene njege u nastavi medicinskih sestara, [mr. sc. Gordana Fučkar]

Proces zdravstvene njege prihvaćen je kao temeljni standard sestrištva prakse koja treba primjereno odgovoriti na potrebe pacijenata u aktualnim okolnostima (sigurna, učinkovita i efikasna skrb temeljena na dokazima). Istodobno, rezultati istraživanja pokazuju da medicinske sestre/tehničari imaju ambivalentan stav prema procesu. S jedne strane ga vide kao važnu dimenziju profesionalizacije, a s druge strane imaju poteškoća u primjeni. S problemima se suočavaju u svim fazama što narušava integritet procesa. Među glavnim preprekama za dosljednu primjenu procesa, osim onih organizacijskih, pojavljuju se različito razumijevanje koncepta i njegove svrhe, poistovjećivanje procesa sa sestriškom dokumentacijom te pitanja povezana s kliničkim prosudbama i odlukama. To, nedvojbeno, predstavlja izazov za podučavanje procesa i zdravstvene njege u cjelini kako u redovnom tako i trajnom obrazovanju medicinskih sestara/tehničara. Na pitanje sudionika skupa „dokle smo došli s procesom zdravstvene njege?“ Gordana Fučkar odgovara: „da bi vjerojatno ispravnije pitanje bilo koliko smo do sada primjenom procesa uspjeli učiniti za bolesnika?“

Metodika nastave zdravstvene njege na MEFOS, [doc. dr. sc. Nada Prlić]

Nada Prlić se u svome predavanju osvrnula na uvođenje predmeta Metodika nastave zdravstvene njege na diplomskom studiju sestrištva na Medicinskom fakultetu u Osijeku akademske godine 2011/2012. Cilj je kolegija upoznati studente s posebnostima metodičkog pristupa u organiziranju nastave zdravstvene njege; osposobiti studenta za planiranje, programiranje i izvođenje nastave zdravstvene njege; osposobiti studenta za praćenje i ocjenjivanje učenika/studenta/pripravnika te samovrednovanje i vrednovanje. Ishodi su učenja kolegija: objasniti odnos metodike zdravstvene njege te odgojnih i drugih znanosti; posebnosti nastave zdravstvene njege; kurikulumni pristup u nastavi zdravstvene njege; nastavni plan i program u obrazovanju medicinskih sestara; strategije učenja i podučavanja u zdravstvenoj njezi; napisati izvedbeni plan i program, cjeline, teme, broj sati, razine postignuća, elemente i kriterije ocjenjivanja, operativni plan i program za jednu nastavnu cjelinu, odabrati nastavne sadržaje prema ishodima učenja za jedan nastavni sat, osmisliti nastavni sat, napisati pripremu za nastavni sat, pripremiti se za izvođenje nastave, održati nastavni sat iz Zdravstvene njege u Medicinskoj školi prema planu i programu, ocijeniti učenika/skupinu primjenjujući kriterije ocjenjivanja, kritički prosuđivati održani sat kolege, samovrednovati održani sat. Sadržaji kolegija, strategije, metode i oblici nastave usmjereni su postizanju ishoda učenja. Kao zaključak navela je da nakon odslušanog predmeta i samostalnog učenja student stječe neophodne pedagoške kompetencije za edukaciju učenika, studenata, osoblja, bolesnika i njegove obitelji.

Sestrinstvo kao poziv – doprinos redovničke zajednice sestara milosrdnica razvoju školovanja medicinskih sestara u Hrvatskoj i obrazovanju njegovateljskog osoblja, [Sanda Franković, Jagoda Nikić, Zvonimir Kralj]

Prva je polovica XIX. stoljeća obilježena je u RH vrlo nepovoljnim zdravstvenim prilikama, visokom stopom pobola i pomora, napose dojenčadi i male djece, niskom razinom zdravstvene kulture, siromaštvom, neprosvijećenošću značajnog dijela pučanstva, epidemijskim i endemijskim bolestima, nedovoljnim brojem zdravstvenog osoblja i manjkom zdravstvenih ustanova. Nestašica zdravstvenih djelatnika još se gore odrazila zbog njihove neravnomjerne raspodjele, zbog čega je dobar dio seoskog pučanstva bio bez ikakve zdravstvene zaštite. Hrvatski narodni preporod imao je prijelomnu ulogu u podizanju svijesti da se pučanstvu prosvjetom može pomoći i u poboljšanju zdravstvenih prilika. Kardinal Juraj Haulik (1855.-1869.) 1840. godine svojim sredstvima kupuje livadu na tadašnjoj Savskoj cesti (današnja Fankopanska ulica) s namjerom da sagradi samostan u kojem bi bila smještena bolnica i škola. Šest milosrdnica iz Tirolske provincije s Kućom maticom u Zamusu u pratnji innsbrouške sestre predstojnice stiže u Zagreb 5. rujna 1845. godine. Škola s radom počinje iste godine, a bolnica 1846. godine. Već 1. siječnja 1846. godine prvih dvanaest bolesnica je primljeno na liječenje. Nakon toga sestre s dvorbom bolesnika nastavljaju u bolnici u Ilici (1871.) i Vinogradskoj cesti (1894.). U prvih 50 godina svog djelovanja milosrdnice su osnovale bolnice u Zagrebu i Zemunu. Nalazimo ih k tome i po mnogim bolnicama sjeverozapadne Hrvatske i u Slavoniji. Od 1894. one su u Petrinji, Glini i Ogulinu, a od 1897. u Dugoj Resi. Odlaze u Plovdiv (Bugarsku), gdje također (1924.) podižu vlastitu bolnicu. Kada je zdravstveni odsjek 1920. godine odlučio osnovati Školu za sestre pomoćnice za tuberkulozu u Zagrebu, raspisao je natječaj za buduće učiteljice te škole koje bi Vlada o svom trošku poslala u Beč na studij. Blanda Stipetić i Klarisa Radovanović odlaze na školovanje u Wilhelminenospital. Nakon dvogodišnjeg studija sestre su se vratile u Zagreb i bile su postavljene za učiteljice na Školi za sestre pomoćnice te su uz Jelku pl. Labaš bile prvi učiteljski kadar medicinskih sestara. Nastojanjem Blande Stipetić godine 1931. otvorena je Škola za bolničarke u Bolnici sestara milosrdnica u Zagrebu. Bolnička škola od 1931. do 1942. godine osposobila je 300 bolničarki. U zaključku je naglašena potreba daljnjeg istraživanja i kritičkog propitivanja doprinosa sestara milosrdnica koji je u sestrinskoj povijesti gotovo nevidljiv, a predstavlja bitan element za tumačenje razvoja sestrinstva od poziva do profesije u nacionalnim okvirima.

Prijedlog sadržaja koji bi bili uključeni u nastavu iz povijesti sestrinstva, [Franković Sanda, Abou Aldan Damjan]

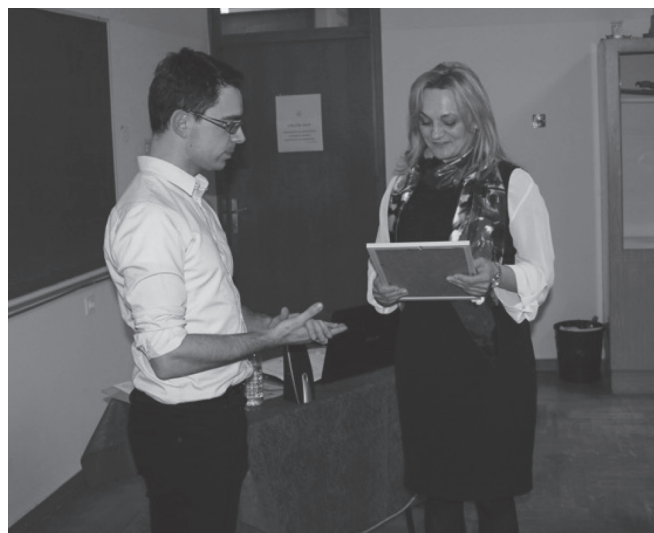
Damjan Abou Aldan u ovom je predavanju skrenuo pozornost na načine i na opseg u kojemu se podučava povijest sestrinstva na svim obrazovnim razinama. Kurikulum za medicinske sestre opće njege, kao i zajednički dio kurikula za obrazovanje prvostupnika sestrinstva propisuju

jednake sadržaje i očekivane ishode za sve srednje škole i preddiplomske studije. Za navedene razine obrazovanja postoje propisani udžbenici/priručnici koji obrađuju navedene sadržaje. Na diplomskoj razini sadržaji povijesti sestrinstva poučavaju se, ali ne ujednačeno na svim visokim učilištima, te postoje programi diplomskih studija koji ne predviđaju sadržaje vezane uz povijest sestrinstva. Predlaže se analiza sadržaja koji se obrađuju na pojedinoj razini sestrinskog obrazovanja te njihovo sistematično i logično ujednačavanje kao i dopunjavanje onih sadržaja koji su nepotpuni ili uopće nisu prisutni, a vezani su uz nacionalnu i lokalnu povijest sestrinstva. Naglašeno je da su sadržaji povijesti sestrinstva temelj za proučavanje razvoja sestrinstva kao profesije te su iznimno važni za socijalizaciju učenika/studenta. Osim navedenog prijedloga dodatnih sadržaja prikazani su i neki od metodičkih oblika koji se mogu primjenjivati pri poučavanju.

Na skupu su prof. dr. sc. Damir Agičić, Sanda Franković i Damjan Abou Aldan predstavili knjigu prof. dr. sc. Željka Dugca „O sestrama, siromašnima i bolesnima – slike socijalne i zdravstvene povijesti međuratnog Zagreba“

Nakon skupa održana je godišnja Skupština Društva nastavnika zdravstvene njege na kojoj je predstavljen rad Društva u protekle četiri godine. Kako je ovogodišnja skupština ujedno i izborna, izabrana je nova predsjednica Društva. Jednoglasno je za novu predsjednicu Društva za mandat od 2016. do 2020. godine izabrana Ana Takač, a za tajnicu Ljiljana Grdić, obje iz Medicinske škole Osijek.

Predsjednica HUMS-a zahvalila se dosadašnjem predsjedniku Društva nastavnika zdravstvene njege na iznimno angažiranom i plodnom radu te mu uručila zahvalnicu [Slika 1].

SLIKA [1] Damjan Abou Aldan i predsjednica Hrvatske udruge medicinskih sestara Tanja Lupieri

Literatura / References

- [1] Stručni skup Društva nastavnika zdravstvene njege i Društva za povijest sesrinstva. Available at: http://www.hums.hr/novi/index.php?option=com_rsevents&view=events&layout=show&cid=89&Itemid=1, retrieved at 4th September 2016.